

Hulp bij helpen –

een handreiking aan maatschappelijk werkers in de palliatieve zorg

Door Ilonka Behr

'Hulp bij Helpen' is een praktische handleiding en een naslagwerk voor maatschappelijk werkers, die werkzaam zijn in de palliatieve zorg of er meer over willen weten. In het boekje wordt uitgelegd wat palliatieve zorg is, waarbij ook aandacht wordt besteed aan het verschil met palliatieve hulpverlening. Ook de positie van de maatschappelijk werker en de doelstelling van de hulpverlening komen aan bod. Vragen die beantwoord worden, zijn: wat kom je tegen als maatschappelijk werker in de palliatieve zorg en hoe past dit binnen de kerntaken van het beroep? Welke houding en competenties heb je nodig bij zorg aan mensen in de palliatieve levensfase, naast de competenties waar je als maatschappelijk werker over behoort te beschikken? En: welke interventies pas je wanneer toe? Het boekje is klein en betrekke-

op hun kwetsbaarst zijn. De verschillende copingstijlen worden aangehaald en er wordt stilgestaan bij hoe dit verschil tussen partners en andere naasten kan uitpakken. Daarbij krijg je ook richtlijnen hoe je hier in de hulpverlening aandacht aan kan besteden.

Als maatschappelijk werkers hebben we geleerd om te beginnen waar de cliënt is. Maar hoe doe je dat als iemand in de laatste fase van zijn leven zit? In dit boekje benadrukken de schrijfsters hoe belangrijk

In het verlies van de gezondheid, mobiliteit en het perspectief. Hier begint het rouwproces

het blijft om aan te sluiten bij de fase, waarin de cliënt zich bevindt. Durf daarbij directief te zijn; durf dingen te benoemen, die een cliënt tussen de regels door zegt. Maar blijf er ook met respect vanaf, als het toch nog te groot is. Zoals in het boekje staat: "Ontkenning, zaken die verscholen zijn, hebben vaak ook een functie, dat

mag je mensen niet afnemen." Wat bijvoorbeeld ook aan bod komt, is de wens die cliënten kunnen hebben om verbroken relaties te herstellen in de tijd die nog rest. De schrijfsters blijven hierbij praktisch en helder. Een goede voorbereiding is van belang, net als reëel blijven. Het zou namelijk wel eens niet kunnen lukken. Maar ook dan ben je er voor de cliënt, in het afscheid nemen van die wens. Als maatschappelijk werker ben je zelf je instrument, wat betekent dat je goed voor jezelf moet zorgen. Bij het belang van professionele zelfzorg wordt in dit boekje stilgestaan, maar wat ik miste was aandacht voor persoonlijke zelfzorg. Hoe kun je als hulpverlener zorgen dat je zelf in balans blijft, zodat je echt present kan zijn? De kracht van de maatschappelijk werker zit hem in de combinatie van aandacht voor zowel het psychische, het sociale, als het praktische. Die kracht is terug te vinden in dit boekje. Doordat het geen dik naslagwerk is geworden, leest het snel, en dat is praktisch. Toch bevat het boekje diepgang en is het behoorlijk volledig. Het is onmisbaar voor iedere

maatschappelijk werker, die te maken krijgt of kan krijgen met palliatieve zorg. Een groot compliment voor dit initiatief en het prachtige resultaat.

Noot

Het boekje is te bestellen bij: steunpunt@agora.nl. 'Hulp bij helpen' is een uitgave van stichting Agora en geschreven door Francine Eskens, Alexandra van Houwelingen en Jose Nus-Stad

Dit huis

*Mijn lichaam is mijn huis
Het is in renovatie
De serre ligt in puin
En de kalk komt van het plafond*

*Soms, als ik niets hoor,
Vraag ik me af
Of die renovatiegasten
Al weg zijn*

*Dan gaan mijn handen
Over de barsten in de muur
En over de brandplekken in het tapijt*

*Ik ga dit huis weer bewonen
Dat is me wel helder
Van mijn bekken tot mijn kruin
Van de zolder tot de kelder*

Dit is het huis waar ik woon

Noot

Coen Völker (GZ-psycholoog Helen Dowling Instituut) schreef dit gedicht in het kader van de begeleiding van mensen met kanker, op basis van gesprekken met cliënten. Veel mensen worstelen na kanker met een verstoord lichaamsbeeld en hebben moeite om hun lijf weer te vertrouwen. Coen kon geen passend gedicht vinden dat hierop inspeelde en schreef er – tijdens een saai vergadering – zelf één. Deze gebruikt hij nu om met cliënten in gesprek te raken.